

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH

Wtórne wykorzystanie sekwencji całogenomowych
w ramach RCMC jako studium przypadku wdrażania EHDS – wyzwania prawne
i organizacyjne

Zuzanna Nowak-Życzyńska

*Wtórne przetwarzanie danych osobowych oraz prawa osób fizycznych
24-25 marca 2026*

Agencja Badań Medycznych

Regionalne Centra Medycyny Cyfrowej (RCMC)

Pozycjonowanie Polski jako lidera w dziedzinie medycyny cyfrowej

Wdrażanie innowacji w systemie ochrony zdrowia

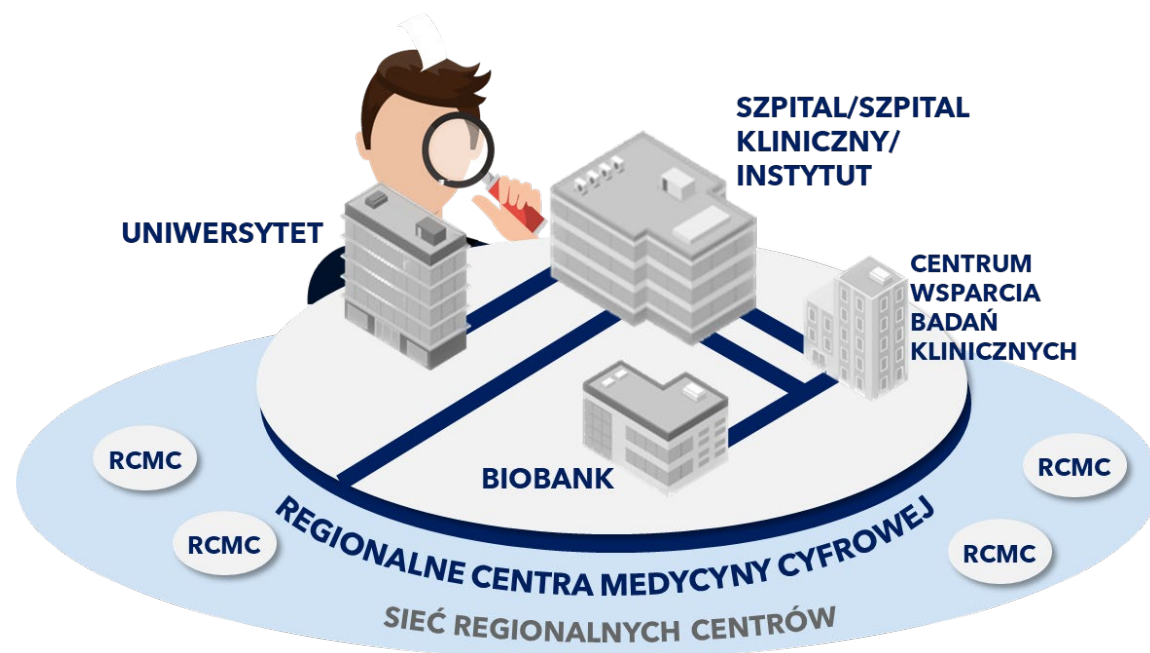
Poprawa opieki nad pacjentami

Dostęp do wiarygodnych, kontrolowanych źródeł danych

Usprawnienie badań medycznych

Dane genetyczne

„dane genetyczne” - dane osobowe dotyczące odziedziczonych lub nabytych cech genetycznych osoby fizycznej, które dostarczają unikalnych informacji o fizjologii lub zdrowiu tej osoby, wynikające w szczególności z analizy próbki biologicznej. *RODO art. 4 p.13*

Na bazie innych ustaw:

- 🧬 są traktowane jako część dokumentacji medycznej
- 🧬 podlegają tajemnicy medycznej
- 🧬 badania genetyczne wymagają świadomej zgody pacjenta
- 🧬 mogą być przetwarzane tylko przy spełnieniu rygorystycznych warunków
- 🧬 wyroby medyczne (IVD) mają ściśle określony sposób stosowania i nadzoru

Dane genetyczne

W praktyce:

należą do tzw. szczególnych kategorii danych osobowych (dane wrażliwe) *RODO art. 9 ust 1*

ich przetwarzanie jest co do zasady zakazane,
chyba że zachodzi jedna z przesłanek np. zgoda, cele medyczne, badania naukowe *RODO art. 9 ust 2*

Dane genetyczne określają:

- sekwencję DNA (całościową lub fragmenty genomu)
- informacje o mutacjach genetycznych
- dane z badań genetycznych (np. predyspozycje do chorób)

WGS Whole Genome Sequencing – sekwencje całogenomowe

- są najbardziej wrażliwym typem danych zdrowotnych

Sekwencje całogenomowe

Nieodwracalna identyfikowalność

to *quasi* dane osobowe – niezmiennie przez całe życie

Dotyczą nie tylko jednostki

mają implikacje dla rodziny i przyszłych pokoleń

Pozwalają na nieograniczony zakres wtórnych analiz

mogą być analizowane ponownie przez dekady w celach dziś nieznanych

WGS w EHDS

Podstawa przetwarzania

zgodna - niestabilna (wycofywalna) vs interes publiczny - trudny do zakomunikowania pacjentowi
praktyka europejska: **broad consent** + **podstawa z art. 9(2)(j)**

Anonimizacja vs pseudonimizacja

mają implikacje dla rodziny i przyszłych pokoleń
brak harmonizacji na poziomie UE trend: „kontroluj dostęp”

Zakres wtórnego użycia

mogą być analizowane ponownie przez dekady w celach dziś nieznanych
art. 5(1)(b) dopuszcza dalsze przetwarzanie na potrzeby badań
praktyka europejska: **governance** (EGA - European Genome-phenome Archive)

Prawo do sprzeciwu

czy można „wyłączyć” dane z systemu?
praktyka europejska: możliwość wycofania udziału (**withdrawal**)- tylko w przyszłości + **governance**

WGS w EHDS

F – Findable

Łatwe do znalezienia: unikalne identyfikatory, bogate metadane;

A – Accessible

Dostępne: standardowe protokoły, jasne zasady dostępu;

I – Interoperable

Interoperacyjne: standardowe formaty, zgodność z innymi systemami;

R - Reusable

Możliwe do ponownego użycia: zgodność ze standardami i procedurami udostępniania.

C – Collective Benefit

Korzyść zbiorowa: ekosystemy danych służą dobru społeczności;

A – Authority to Control

Prawo do kontroli: uznanie praw i interesów społeczności;

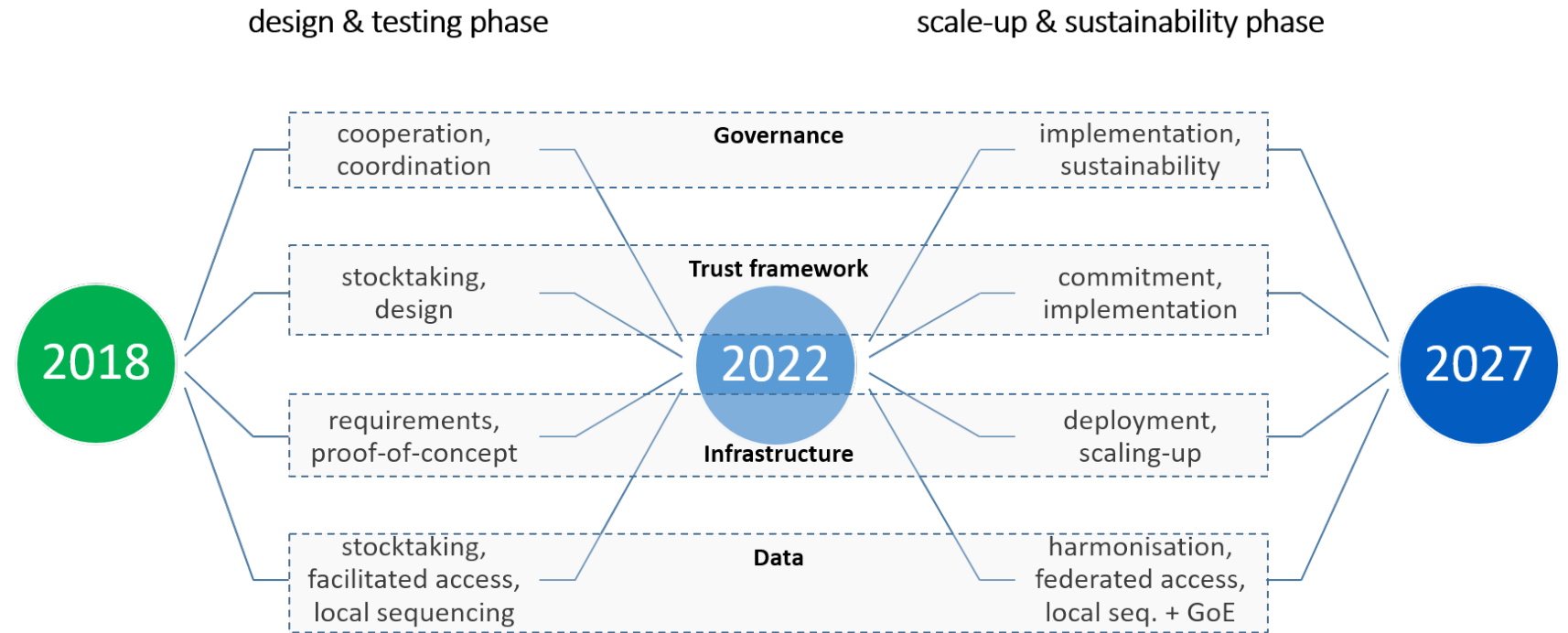
R – Responsibility

Odpowiedzialność: budowanie relacji opartych na zaufaniu i wzajemności;

E - Ethics

Etyczne zbieranie danych: minimalizacja szkód, maksymalizacja korzyści oraz ochrona prywatności i godności.

Inicjatywa 1+MG

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/1-million-genomes>

Harmonizacja bez centralizacji

każdy kraj zachowuje kontrolę nad swoimi danymi, ale obowiązują wspólne standardy:

- zgody
- procedury oceny wniosków o dostęp do danych
- uzgodnień dot. komunikacji (edukacji i informowania) przyczyny i potrzeby przetwarzania danych

Co przed nami?

- ustawa o biobankowaniu
- genomiczna „mapa drogowa”
- krajowy mechanizm oceny wniosków i jednolitych zasad udostępniania danych
- określenie modelu krajowego „data access body”

Rola RCMC

- tworzenie zaplecza biobankowania próbek materiału biologicznego i przechowywania danych w wystandaryzowanych warunkach (FAIR; ISO 20387; SJBP 2.0)
- jednolita zgoda; jednolity standard danych towarzyszących; jednolity system anonimizacji*
- tworzenie lokalnych systemów umożliwiających dostęp i wymianę danych zdrowotnych
- tworzenie bezpiecznego środowiska analizy danych (Secure Computing Environments - SCE)

AGENCJA
BADAŃ
MEDYCZNYCH